

ਪੰਜਵਾ ਅਧਿਐਨ (ਦੂਸਰਾ ਉਦੇਸ਼ਕ)

ਸਾਧੂ ਜਦ ਭੋਜਨ ਕਰੇ ਤਾਂ ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਪੁੰਜ ਕੇ ਸਾਫ਼ ਕਰੇ ਲਵੇ, ਥੋੜਾ ਜੇਹੀ ਮੈਲ ਵੀ ਪਾਤਰ ਤੇ ਨਾਂ ਛੱਡੇ ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸੁਗੰਧ ਵਾਲੇ, ਦੁਰਗੰਧ ਵਾਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਭੋਜਨ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਅੰਸ਼ ਵੀ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ॥੧॥

ਦੂਸਰੀ ਵਾਰ ਭੋਜਨ ਲੈਣ ਜਾਵੇ: ਉਪਾਸਰੇ ਜਾਂ ਸਵਾਧਿਆਏ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਗਏ ਮੁਨੀ ਦੀ ਭੁੱਖ ਖਤਮ ਨਾਂ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਉਸੇ ਭੋਜਨ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਾਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾ ਦੱਸੀ ਹੋਈ ਭੋਜਨ ਮੰਗਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਦੂਸਰੀ ਵਾਰ ਭੋਜਨ ਪਾਣੀ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੋਜਨ-ਪਾਣੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰੇ। ॥੨-੩॥

ਭੋਜਨ ਜਾਨ ਦਾ ਸਮਾਂ: ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਘੁਮੰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਨੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਪਿੰਡ, ਜਿਨਾ ਸਮੇਂ ਭੋਜਨ-ਪਾਣੀ ਮਿਲਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਭੋਜਨ ਪਾਣੀ ਲਈ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਸਵਾਧਿਆਏ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੋਜਨ ਕਰਕੇ, ਆਪਣੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਆ ਜਾਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜੋ ਕੰਮ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਰਨਾ (ਆਚਾਰੰਗ ਸੁਤਰ) ਦੱਸੇ ਮੁਨੀ (ਸਮੇਂ ਦਾ ਜਾਨਕਾਰ) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ॥੪॥

ਗਲਤ ਸਮੇਂ ਭੋਜਨ ਪਾਣੀ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਉਲਾਂਬਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਾਸਤਰ ਕਾਰ ਆਖਦਾ ਹੈ” ਹੇ ਮੁਨੀ ! ਤੂੰ ਭੋਜਨ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਨਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਅਕਾਲ ਵਿੱਚ ਭੋਜਨ ਪਾਣੀ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਘੁੰਮਨਾ ਪੈਦਾ ਹੈ, ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਕਲਪਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਚਿਤ ਚਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭੋਜਨ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਤੂੰ ਪਿੰਡ ਦੀ, ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ॥੫॥

ਤਪ ਵਿਧੀ: ਅਕਾਲ ਵਿੱਚ ਗੋਚਰੀ ਜਾਨ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਸਮੇਂ ਤੇ ਭੋਜਨ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਜਾਣੇ। ਆਪਣੀ ਮਹਿਨਤ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰੋ। ਫੇਰ ਵੀ ਜੇ ਭੋਜਨ ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ੋਕ ਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਆਤਮ ਚਿੰਤਨ ਕਰੋ “ਅੱਜ ਤਪ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ” ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭੁੱਖ ਨੂੰ ਸਹਿਨ ਕਰੋ। ॥੬॥

ਮਾਰਗ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਤਨਾ: ਭੋਜਨ ਪਾਣੀ ਦੇ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਦਾਨਾ ਚੁਗਣੇ ਕਬੂਤਰ ਆਦਿ ਵਿਖਾਈ ਦੇਣ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਕਬੂਤਰ ਦਾਨਾ ਚੁਗਦੇ ਰਹਿਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਨਾ ਜਾਵੇ। ॥੭॥

ਧਰਮ ਕਥਾ: ਭੋਜਨ ਪਾਣੀ ਗਿਆ ਸਾਧੂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਆਸਨ ਲਗਾ ਕੇ ਨਾਂ ਬੈਠੋ ਨਾ ਧਰਮ ਕਥਾ ਕਰੋ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੇ ਅਨਵੇਸ਼ਨਾ ਅਤੇ ਦਵੇਸ਼ ਆਦਿ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ॥੮॥

ਖੜਾ ਹੋਣਾ: ਭੋਜਨ ਪਾਣੀ ਲਈ ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ, ਸਾਖ, ਅਰਗਲਾ, ਫੱਟੇ, ਦੀਵਾਰ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਖੜੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਚਨ ਦੀ ਉਲੰਘਨਾ (ਨਿੰਦਾ) ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਵਿਰਾਧਨਾ (ਹਿੰਸਾ) ਸੰਭਵ ਹੈ। ॥੯॥

ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਸ਼੍ਰਮਨ (ਬੁੱਧ ਭਿਖਸੂ) ਸਾਹਮਣੇ ਗਰੀਬ, ਮੰਗਤੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੰਗਨ ਵਾਲਾ, ਯਾਚਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਖੜਾ ਹੋਵੇ, ਅੰਦਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਉਲੰਘਨਾ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਨਾ ਪਵੇ ਸਗੋਂ ਇਕੱਲਾ ਖੜਾ ਰਹੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਅਤੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਨਦੇ ਹਲ।

ਜਦ ਯਾਚਕ ਆਦਿ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਨੇ ਭੋਜਨ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ
ਹੋਵੇ ਉਹ ਘਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸਾਧੂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼
ਕਰੇ। ॥੧੦-੧੩॥

ਉਤਪਲ ਪੱਦਮ, ਨੀਲ ਕਮਲ, ਸਫੇਦ ਕਮਲ, ਮਾਲਤੀ ਆਦਿ ਦੂਸਰੇ ਸਚਿਤ
ਛੁਲਾਂ ਨੂੰ ਛੇਦਕੇ, ਮਸਲ ਕੇ, ਦਾਤਾ (ਦਾਨੀ) ਭੋਜਨ-ਪਾਣੀ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਮੁਨੀ
ਸਪਸ਼ਟ ਆਖ ਦੇਵੇ ਅਜਿਹਾ ਭੋਜਨ ਪਾਣੀ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਲਪਦਾ। ॥੧੪ ਤੋਂ ੧੫॥

ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਦੇ ਘਰ ਜੋ ਕੋਈ ਇਸਤਰੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸਚਿਤ ਫਲਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਕੇ
ਮਸਲ ਕੇ ਭੋਜਨ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਸਾਧੂ ਆਖੇ ਇਹ ਭੋਜਨ ਮੇਰੇ ਲੈਣ ਯੋਗ (ਕਲਪ) ਨਹੀਂ,
ਮੈਂ ਇਸ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਲੈ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ॥੧੬-੧੭॥

ਕਿਵੇਂ ਭੋਜਨ ਲਵੇ: ਜੇ ਕੋਈ ਭੋਜਨ ਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਸਤਰੀ ਨੀਲ ਉਤਪਲ
ਆਦਿ ਸਚਿਤ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸਪਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭੋਜਨ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਸਾਧੂ ਭੋਜਨ ਨਾ
ਲਵੇ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਆਖੇ ਇਹ ਭੋਜਨ ਮੇਰੇ ਲੈਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ
ਸਚਿਤ ਉਤਪਲ ਕੰਧ, ਪਲਾਸਕੰਦ, ਕੁਮੁਦ ਨਾਲ, ਪਦਮ ਕੰਦ, ਸਰੋਂ ਦੀ ਨਾਲ ,
ਗਨੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ, ਨਵੇਂ ਕੋਪਲ, ਦਰਖਤ, ਘਾਹ ਅਤੇ ਹਰਿਆਲੀ ਦੇ ਸਚਿਤ ਨਵੇਂ
ਕਾਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੀਜ ਪੈਦਾ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਅਜਿਹੀ ਮੁੰਗੀ ਦੀ ਕੱਚੀ ਫਲੀ,
ਆਮ ਭੁਜੀਆ ਤੇ ਕੱਚੀਆਂ ਫਲੀਆਂ, ਬੋਰ, ਬਾਸ ਕਰੇਲਾ, ਸੀਵਨ ਫਲ,
ਤਿਲਪਾਪੜੀ, ਨੀਮ ਦੇ ਸਚਿਤ ਫਲ । ਚੋਲ ਦਾ ਆਟਾ, ਕੱਚਾ ਪਾਣੀ, ਤਿੰਨ ਵਾਰ
ਉਬਾਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਾਣੀ, ਤਿਲ ਦਾ ਆਟਾ, ਸਰੋਂ ਦੀ ਖਲ। ਕੱਚੇ ਕੋਠੇ ਦੇ ਫਲ,
ਬੀਜੁਰੂ, ਮੂਲੀ ਦਾ ਪਤ, ਮੂਲੀ ਦਾ ਕੰਧ, ਬੋਰ ਦਾ ਚਰਨ, ਜਵਾਰ ਦਾ ਆਟਾ,
ਬਹੇੜਾ, ਚਾਰਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਚਿਤ (ਜੀਵ ਰਹਿਤ) ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਦਾਰਥ ਦਾਨੀ
ਦਾਨ ਕਰੇ ਤਾਂ ਮੁਨੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਭੋਜਨ ਪਾਣੀ ਸਾਨੂੰ ਲੈਣਾ ਨਹੀਂ

ਕਲਪਦਾ। ਮੁਨੀ ਮਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਭੋਜਨ ਲੈਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਨਾਂ ਕਰੋ। ॥੧੯-੨੬॥

ਸਾਰੇ ਕੁਲਾਂ ਦੀ ਗੋਚਰੀ: ਨਿਰਦੇਸ਼ ਭੋਜਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਦਾ ਉੱਚ, ਮਧਿਆਮ ਅਤੇ ਆਮ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਨਿੰਦਾ ਯੋਗ ਘਰ ਕੁਲ ਨਾਂ ਹੋਣ ਅਜਿਹੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਗਰੀਬ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਡੱਡਕੇ ਅਮੀਰ ਦੇ ਘਰ ਵੱਲ ਨਾਂ ਜਾਵੇ।

ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਤਿ ਲਗਾਵ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਮੁਨੀ, ਆਪਣੇ ਭੋਜਨ-ਪਾਣੀ ਮੰਗਨ ਦੀ ਹੱਦ ਦਾ ਜਾਨਦਾਰ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਭੋਜਨ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ (ਏਸ਼ਨਾ) ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਗਿਆਨੀ ਮੁਨੀ ਭੋਜਨ ਪਾਣੀ ਨਾ ਮਿਲਨ ਤੇ ਅਦੀਨ ਵਿਰਤੀ ਨਾਲ ਤਲਾਸ਼ ਕਰੋ। ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਦੇ ਘਰ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਜੇ ਮੁਨੀ ਨੂੰ ਨਾਂ ਦਾਨ ਕਰੇ ਤਾਂ ਮੁਨੀ ਉਸ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਪ੍ਰਤਿ ਗੁਸਾ ਜ਼ਾਹਰ ਨਾ ਕਰੇ ਜੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਭੋਜਨ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਲਵੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਾ ਲਵੇ। ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸ਼ਯਨ, ਆਸਨ, ਵਸਤਰ ਅਤੇ ਭੋਜਨ-ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਜੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਨਾਂ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਨਾ ਕਰੋ। ॥੨੭-੩੦॥

ਇਸਤਰੀ, ਪੁਰਸ਼, ਨੌਜਵਾਨ, ਬੁੱਢੇ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਸਾਧੂ ਭੋਜਨ ਨਾਂ ਮੰਗੋ। ਮੰਗਨ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸੁੱਭ ਭਾਵ (ਬੰਦਨਾ ਦੇ ਭਾਵ) ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਣ ਤੇ ਯੋਗ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਯਾਚਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਵੀ ਪਦਾਰਥ ਨਾਂ ਦੇਨ ਤੇ ਕੋੜੇ ਬਚਨ ਨਾਂ ਬੋਲੇ। ਪਦਾਰਥ ਨਾ ਦੇਨ ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਂ ਆਖੇ ਤੇਰਾ ਨਮਸਕਾਰ ਨੇਹਫਲ ਹੈ ਸ਼ਰੀਰ ਨੂੰ ਕਸ਼ਟ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਨਮਸਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ। ॥੩੧॥

ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜਾਂ ਬੰਦਨਾ (ਨਮਸਕਾਰ) ਨਾਂ ਕਰੇ ਤਾਂ ਗੁੱਸਾ ਨਾ ਕਰੇ ਰਾਜਾ, ਸਿਪਾਹੀ ਆਦਿ ਬਦੇਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਅਹੰਕਾਰ ਨਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ

ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਾ ਪਾਲਨ ਸਾਧੂ ਦੋਸ਼ ਰਹਿਤ ਚਰਿੱਤਰ ਪਾਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

॥੩੨॥

ਸਵਾਦ ਇਛੁੱਕ ਸਾਧੂ: ਰਸ ਵਾਲਾ ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਸਾਧੂ ਪਾਪ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵਾਰੇ ਸ਼ਾਸਤਰ ਕਾਰ ਆਖਦਾ ਹੈ “ਕਦੇ ਕੋਈ ਸਾਧੂ ਰਸ ਵਾਲਾ ਭੋਜਨ ਲੈ ਕੇ ਲੋਭੀ ਬਨ ਕੇ, ਰਸ ਰਹਿਤ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਛਿਪਾ ਦੇਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਰਸ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨ ਵਾਰੇ ਆਖਾਂਗਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਖਾ ਜਾਵੇਗਾ” ਅਜਿਹੀ ਸੋਚ ਦਾ ਮਾਲਕ ਭੋਤਿਕ ਸੁਖ ਸਵਾਰਬ ਨੂੰ ਸੁਖ ਮਨਨ ਵਾਲਾ ਰਸ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਕੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਉਹ ਜਿਵੇਂ - ਜਿਵੇਂ ਭੋਜਨ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਣ ਉਹ ਮੋਕਸ਼ ਨਿਰਵਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਕਦੇ ਉਹ ਸਾਧੂ ਗੋਚਰੀ (ਭੋਜਨ) ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਸ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨ-ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਖਾ ਕੇ ਰਸ ਰਹਿਤ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਠਿਕਾਣੇ ਤੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਹੋਰ ਸਾਧੂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਤਮ ਅਰਥੀ, ਸੰਤੋਖੀ ਘਟ ਖਾਣ ਵਾਲਾ, ਰੁੱਖਾਂ ਸੁਕਾ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਨ ਕੇ ਚਲਨ”। ਅਜਿਹਾ ਸਾਧੂ ਪੂਜਾ ਯਮ, ਮਾਨ, ਸਨਮਾਨ, ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਾ ਮਾਇਆ (ਯੋਖੇ) ਦੇ ਕਾਰਣ ਪਾਪ ਕਰਮ ਇਕੱਠ ਕਰਦਾ ਹੈ। ॥੩੩-੩੭॥

ਨਾਂ ਵਰਤਨਯੋਗ ਚੀਜਾਂ: ਸੰਜਮ ਰੂਪ ਜਸ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਗਿਆਨੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤਾਂ ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਈ ਹੈ। ਜੋ ਆਦਿ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਮਹੁਆ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਹੋ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਸਾਧੂ ਨਾਂ ਪੀਵੇ। ॥੩੮॥

ਜੋ ਕੋਈ ਸਾਧੂ ਭਗਵਾਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਾ ਚੋਰ ਹੋ ਕੇ ਮੈਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹਾ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਇਕੱਲੇ ਥਾਂ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਗਮਾ ਵਿੱਚ ਰੋਕੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੇ ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਮਾਇਆ ਧੋਖੇ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਮੈਂ ਸੁਨਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਤੇ ਸੁਣੋ।

॥੩੯॥

ਸ਼ਰਾਬੀ ਮੁਨੀ ਦੇ ਲਗਾਵ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਉਹ ਆਖਦਾ ਹੈ ਮੈਂ
ਸ਼ਰਾਬ ਨਹੀਂ ਪੀਤੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਹ ਝੂਠ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਉਸ ਨੂੰ
ਮਾਇਆ (ਯੋਥੇ) ਦਾ ਪਾਪ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਸ਼੍ਰਮਣ ਸੰਘ, ਪਰ ਪਖ
ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਬੇਇਜ਼ੱਤੀ ਫੈਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾ ਸਿਲੀ ਸਿਲੇ
ਤਾਂ ਪਿਆਸ (ਤਲਬ) ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਚਰਿੱਤਰ (ਸਾਧੂ ਜੀਵਨ) ਵਿੱਚ ਵਿਰਾਧਨਾ
(ਹਿੰਸਾ) ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਅਸਾਧੂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

॥੪੦॥

ਜਿਵੇਂ ਚੋਰ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਪਕਾਰੀ
ਚਿਤ, ਬੇਵਕੂਫ ਸਾਧੂ ਮਰਨ ਤਕ ਸੰਬਰ (ਧਰਮ ਅਰਾਧਨਾ) ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

॥੪੧॥

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ਼ਰਾਬੀ, ਦੁਰਾਚਾਰੀ ਮਾਣ ਅਚਾਰਿਆ ਬਾਲ, ਬੀਮਾਰ ਆਦਿ
ਸਾਧੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਦਾ ਕਾਰਣ
ਬੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭੈੜੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਜਾਣਦੇ
ਹਨ। ॥੪੨॥

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਨੇਕਾਂ ਅਵਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ
ਸਾਧੂ ਮੌਤ ਸਮੇਂ ਸੰਬਰ ਰੂਪੀ ਧਰਮ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ॥੪੩॥

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਵਗੁਣ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ, ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵਰਜਣ ਵਾਲਾ ਭੇੜੇ ਚਿਤ
ਵਾਲੇ ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਮਰਨ ਤਕ ਸ਼ਰਾਬ ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਚਿਕਨੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨ ਦਾ
ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਤਿਆਗ ਕੇ ਤਪੱਸਿਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ॥੪੪॥

ਉਪਰੋਕਤ ਗੁਣ ਵਾਲੇ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਗੁਣਵਾਣ ਸਾਧੂ ਦੇ ਸੰਜਮ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖੋ ਜੋ
ਅਨੇਕਾਂ ਸਾਧੂਆਂ ਰਾਹੀਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਯੋਗ, ਫੈਲਾਉਣ ਰੋਗ, ਮੋਕਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਣ ਹੈ
। ਇਸਦਾ ਵਰਨਣ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਸੁਣੋ। ॥੪੫॥

ਅਪ੍ਰਮਾਦ (ਸਾਵਧਾਨੀ) ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਦ (ਅਸਾਵਧਾਨੀ) ਅਣਗੁਣਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗੀ, ਅਜਿਹੇ ਸੁਖ ਆਚਾਰ ਨੂੰ ਪਾਲ ਕੇ ਸੰਬਰ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਮਰਨ ਤੱਕ ਕਰਦਾ ਹੈ। ॥੪੬॥

ਅਜਿਹੇ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਧੂ ਅਚਾਰਿਆ ਆਦਿ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਆਚਾਰ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਪੂਜਾ (ਸਨਮਾਨ) ਕਰਦੇ ਹਨ। ॥੪੭॥

ਤਪ, ਬਚਨ, ਰੂਪ, ਆਚਾਰ ਅਤੇ ਭਾਵ ਚੋਰ ਇਹ ਪੰਜ ਚੋਰ ਚਾਰਿਤ ਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਲਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਮਰੇ। ਕਿਲਵਿਸ਼ ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਯੋਨੀ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿਲਵਿਸ਼ ਦੇਵ ਦਾ ਜਨਮ ਪਾ ਕੇ ਵੀ ਅਵਧੀ ਗਿਆਨ ਨਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੇ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਸੋ ਅਜਿਹਾ ਕਿਹੜਾ ਅਸੁੱਭ ਕਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਲਵਿਸ਼ ਦੇਵਤਾ ਬਨਿਆ ਹਾਂ। ॥੪੮-੪੯॥

ਉਹ ਸਾਧੂ ਉੱਥੇ ਦੇਵਤੇ ਦਾ ਜਨਮ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਗੁੰਗਾ ਪਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫੇਰ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਰਕ ਪਸੂ ਜੂਨਾ ਵਿੱਚ ਭਟਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਜੈਨ ਧਰਮ (ਸਮਿਅੱਕ ਦਰਸ਼ਨ) ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਧਰਮ ਦੁਰਲੱਭ ਹੈ ॥੫੦॥

ਸਾਧੂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਪਾਲਨ ਕਰਨ ਤੇ ਇਹ ਕਿ ਲਿਵਿਸ਼ ਦੇਵ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਗਿਆਤਾ (ਕੁਲ) ਪੁੱਤਰ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਂਵੀਰ ਨੇ ਛਰਮਾਇਆ ਹੈ ਹੇ ! ਬੁੱਧੀਸ਼ਾਲੀ ਮੇਧਾਵੀ ਸਾਧੂ ! ਤੂੰ ਕਪਟ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰ। ॥੫੧॥

ਸਾਰ: ਸੂਤਰ ਕਾਰ ਪਿੰਡ ਏਸ਼ਨਾ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੇ ਆਖਦਾ ਹੈ” ਤੱਤਵ ਦੇ ਜਾਨਕਾਰ ਸੰਜਮੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਕੋਲ ਪਿੰਡ ਏਸ਼ਨਾ (ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ) ਦੀ ਸ਼ੁਧੀ ਸਿਖਣੇ ਉਸ ਏਸ਼ਨਾ ਸਮਿਤਿ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਇੰਦਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਪਯੋਗੀ ਬਨਕੇ, ਦੁਰਾਚਰਨ ਪ੍ਰਤਿ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਕੇ ਪਹਿਲਾ ਆਖੇ ਸਾਧੂ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰ ਕੇ ਘੁੰਮੇ।

ਅਜਿਹਾ ਮੈਂ ਆਖਦਾ ਹਾਂ। ॥੫੨॥

ਟਿਪਣੀ:

ਆਗਮ ਵਿੱਚ ਤਪ ਨੂੰ ਨਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਪਸਵੀ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਤਪ ਚੋਰ, ਆਗਮ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦਾ ਵਿਦਵਾਨ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ, ਮਨਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਖੁਦ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਚੁਪ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਚੋਰ, ਚਰਿੱਤਰ ਹੀਣ ਹੋਣ ਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਨ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ, ਮਨਾਉਣ ਵਾਲਾ ਆਤਮ ਵਿੱਚ ਨਾਂ ਰਮਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਤਮਾ ਵਿੱਚ ਰਮਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਆਤਮਕ ਪੁਰਸ਼ ਮੰਨਣ ਤੇ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲ ਭਾਵ ਚੋਰ । ਇਹ ਪੰਜ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਚੋਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ ਗਿਆਤਾਂ ਪੁੱਤਰ (ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਂਵੀਰ) ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ।